

גליון מס': 167 פרשת קרח
כ"ו סיון תשע"ט (29/6/19)

העלון יוצא לעילוי נשמת
מדיאנה נגי'מה בת
חינה לבית זדאן ע"ה,
ובעלה מקיץ
כצאני בר רחל ע"ה

בית נאמן

בשעה 22:00

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
אבלק בית נאמן:
079-9270505

מוצ"ש פרשת שלח-לך, כ' סיון תשע"ט

נושאי השיעור:

- א. מים אחרונים אחר רחיצת ידים. ב. הטעם שעושים מים אחרונים. ג. למה יש שריפות? ד. זעקת השבת. ה. דרכה של תורה. ו. עמל התורה. ז. אל תתפאר בתורתך. ח. התורה מעל הכל ונשארת לעולם. ט. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך.

מים אחרונים אחר רחיצת ידים

א. 'שבוע טוב. אצלנו בבית תמיד היו ספרים מיוחדים על השלחן של סבא ע"ה, היולול דרבי מאיר בעל הנס (שהיה גומר אותו כל חודש) ופלא יועץ (שהיה לומד אותו וחוזר לחילה) וגם בן איש חי (חוץ מספר לשון חכמים וספרים אחרים). ופעם הוא שאל את אבא ע"ה: אם אני צריך לרחוץ ידים באמצע הסעודה (מים אמצעיים) מפני שנגעתי בתבשיל או בדבר מסויים, האם צריך לעשות אח"כ גם מים אחרונים? אבא ענה לו: לא צריך. אמר לו: בן איש חי (ש"א פרשת שלח אות ח) כתב אחרת. אבא שאל אותו: למה? אמר לו: ככה כתב בן איש חי. אחרי שנים ראיתי בהליכות עולם (ה"ב עמ"מ מה) שכתב שמעיקר הדין לא צריך לעשות את זה. אבל הבן איש חי מסתמך על ספר כף החיים (עיין סימן כ"ה אות ב) שכתב כן. וזה לא כף החיים שלנו אלא כף החיים הראשון.

הטעם למצות מים אחרונים

ב. למה עושים מים אחרונים? מפני מלח סדומית, שמסמה את העינים (חולין ק"ה ע"ב).³ והכוונה שאדם שנוגע במלח אם המלח באה מסדום ולא

- הערת המערכת: השבוע התחיל את השיעור חנ"ב "הרה"ג רבי ליאור כהן שליט"א אודיבר בענין "מים אחרונים", ומרן שליט"א המשיך בענין זה.
- חכם אחד כותב "כף החיים הבבלי", מה הפירושו וכי זה תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי? אלא פירושו כף החיים של רבי יעקב חיים סופר. אנשים לא יודעים להעריך את הספר הזה, ויש אומרים שהיה עם הארץ ח"ו. אבל זה לא נכון, והרבה פעמים משיגים עליו השגות של טעות, או שכבר הרגיש בהם. לכן אדם צריך לכבד כל תלמיד חכם. ואפילו שלכאורה הוא מלקט ומאסף, אבל אנתנו לא יודעים באיזה נגאים כתב את הספר שלו. כף החיים עלה לארץ בשינת תרס"ד (זה היה עוד בימי הבן איש חי, ולכן לפעמים כותב "בן איש חי ג"ר"), ופתח תלמוד תורה "שושנים לדוד". הילדים לומדים ומרעישים שם, והוא מרוכז בכתביה שלו, ולא הפריע לו כלום. איני יודע אם יש אדם כזה בעולם, איך אפשר לכתוב משהו והילדים קופצים ורוקדים כמו שי"ו דל"ת וי"ד מ"א אם כומו מלאכי השרת?!... הוא היה עושה את זה. אבל איך לו למי שפסיק אותו בבית בשעה שאוכל, כי היו לו כוונות של האכילה שהיה חייב להתרכז בהם, וגם היה צריך לקרוא ח"ו פרקי משנה ופוסטם הקטורת (ויש לימוד ארוך בלשון חכמים על זה), ומה שבה להפריע לו היה אומר לו שיבוא שושנים לדוד. ובכל זאת עשה מלאכה נפלאה. ומה המלאכה הזאת שהעולם לא יודע אותה? אנשים חושבים שרק משנה ברורה זה בסדר. ולפני שלוש-ארבע שנים פירסמו שלפני שנים באו תלמידים מצרפת לכאן, והביאו איתם ספרי בן איש חי ללמוד בהם, נכנסו ליישיבת "פורת יוסף" ואמרו להם: תוציאו את הבן איש חי מכאן, לא צריך ללמוד את זה, רק משנה ברורה בלבד. בעינייהם בן איש חי זה לא טוב, וכף החיים על אחת כמה וכמה. אבל זה לא נכון. ומצאנו דברים מיוחדים בכף החיים שוב, בשום ספר אחר. קודם כל, כאשר הוא חולק על בן איש חי, לא כותב "ולא כדעת בן איש חי". פעם ראשונה פגשתי את זה לפני ארבעים שנה (בסימן כ"ו אות א), ושם מאריך הרבה, ואילו הבן איש חי (ש"א פרשת וירא אות כ) כתב אחרת בזה. התפלאתי: וכי הוא לא ראה את הבן איש חי? כתבתי בגליון שם בעפרון: "עשה עצמו כאילו לא ידע את יוסף". בפסוק כתוב "אשר לא ידע את יוסף" (שמות א' ח), והסבירו הכוונה שעשה עצמו כאילו לא ידע אותו (פוסט י"א ע"א) אבל אח"כ מצאתי עוד דוגמאות כאלה, והבנתי שבכוונה הוא כותב ככה כי אינו רוצה לכתוב "ודלא כהבן איש חי". וע"פ רוב הסברא הישרה כמו שאומר כף החיים, ואפשר לבדוק את זה. פעם רשמתי למעלה מארבעים מקומות כאלה (בהקדמה למשנה ברורה - איש מצליח ח"ג, גני"מ עמ"מ 4), ובלי להביא כל דבר רק סימן פלוני שחולק על בן איש חי. אפשר לראות שם ולבדוק את זה, ומי שיש לו עיון ישר שיכריע בזה, ואין בזה כלום.
- אומרים "מלח סדומית" בלשון נקבה, ואפילו שלפי הכללים אם אין ה"א או ת"ו בסוף המלה לא לשון זכר, כאן זה יוצא מן הכלל ומלח זה לשון נקבה. כתוב בגמרא (ביצה ל"ט ע"א) מלח סדומית ומלח אסתרקינית. לכן אומרים שמסמה את העינים, ולא מסמה. צריך ללמוד את זה.

נוטל את ידיו, יכול להתעוור מזה ב"מ. אבל ע"פ הקבלה יש טעם אחר, שבזה נותן חלק לסטרא אחרא שלא יפריע לנו בברכת המזון, והוא מחפש איפה להיתלות. ולא נתפלא מה הוא מוצא בסעודה, כי בשעת האוכל אדם שוכח או טועה ואוכל דבר עם ספיקות וכדו', והסטרא אחרא מחפש את זה, "והשטן עומד על ימינו לשטנו" (זכריה ג' א). לכן לפי הסוד מים אחרונים זה חלק לסטרא אחרא.⁴

מצאנו שנותנים חלק לסטרא אחרא

- איפה ראינו שעושים דבר כזה? הראשון שפירסם את זה הוא אבן עזרא (ויקרא ט"ז ח), שכתב שם: "וסוד עזאזל אודיעך ברמז, כשתהיה בן שלשים ושלש תדענו". המלה "עזאזל" יחידה בתורה, ומופיעה רק ביום כיפור בפרשת אחרי מות (שם). ומה זה "כשתהיה בן שלשים ושלש תדענו"? שאלו את מהר"ם מרוטנברג על זה,⁵ ופירש כוונת אבן עזרא שהמלה "עזאזל" מורכבת משתי מלים, עז-אזל, כלומר הוא הולך להר עז וקשה. ומה זה שלשים ושלש? הכוונה לדוגמא כזאת בתורה "גלעד" (בראשית ל"א מ"ח), שמורכבת משתי מלים גל-עד, ואותיות "גל" זה בגימטריא שלשים ושלש, וא"כ גם כאן עז-אזל. (בתשובות מהר"ם מרוטנברג סימן קצ"ג). אבל זה לא הפשט, וכי גלעד זו המלה היחידה בתורה שמורכבת משתי מלים!?! הרי יש הרבה מאד מלים כאלה.⁶ למה אבן עזרא מצא רק גלעד בלבד?! והרמב"ן (ויקרא שם) כתב: "אני הולך רכיל מגלה סוד" (משלי י"א ג'), כלומר אני מגלה את הסוד של אבן עזרא. מה הסוד שלו? אם תספור שלשים ושלשה פסוקים מהפסוק הראשון שמופיעה בו המלה "עזאזל", תמצא את הפסוק "ולא יזבחו עוד את זבחיםם לשעירים אשר הם זונים אחיהם" (ויקרא י"ז ז), השעירים רמז לסטרא אחרא כי הם שחורים כמו הצד הלא טוב, ולכן השעיר לעזאזל זה קרבן בשבילם. וכתב שיש מקור לזה בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ו). אבן עזרא (שלא ראה את פרקי רבי אליעזר) לא היה יכול לכתוב במפורש שזו מתנה לסטרא אחרא, כי מה פתאום לתת לה מתנה?! והיה קשה לו לכתוב את הדבר הזה. אבל הוא
- פעם הרב אהרן פופר צ"ל (בדרום אפריקה בשנת תשנ"א) אמר לי שהוא ראה כתוב בזהר שהמלה "סדומית" זה אותיות סוד מות, וזה סטרא אחרא. בגמרא (בבא בתרא ט"ז ע"א) כתוב: הוא השטן הוא יצר הרע הוא מלאך המוות, ואותו דבר כולם. אמרתי לו: לא יכול להיות שכתוב דבר כזה. התפלל: למה? אמרתי לו: קודם כל, אם זה היה כתוב האחרונים היו מביאים את זה, ולא ראיתי את זה לא בבן איש חי ולא בכף החיים. דבר שני, המלים "סוד מות" זה עם שני ואו"י, ואילו המלה "סדומית" יש בה וא"ו אחת וי"ד אחת. אמר לי: אני ראיתי את זה. למחרת חזר ואמר לי: בדקתי וראיתי כמו שאתה אומר שאין דבר כזה. זו מדה טובה להודות על האמת, ואין דבר נפלא מזה. להתעקש זה הדבר הכי גרוע בעולם, על מה אתה מתעקש?! אחרי מאה ועשרים יגידו: הבטלן הזה עושה תמיד סניגורין לדבריו, ובכל דבר אומר "אני צודק". אם טעית לא קרה כלום, וכי הרמב"ם לא כותב "טעיתי" מאה פעמים?! ורבה "אוקי אמורא עליה ואמר דברים שאמרת בפניכם טעות הם ביד" (עירובין ט"ז ע"ב ועוד). אין בעיה בזה.
- לא כאלה שמזלזלים באבן עזרא, והנה מהר"ם מרוטנברג שהיה גדול חכמי אשכנז והראשון שבהם, ומהר"ל (בהקדמה ראשונה לים של שלמה חלוין) כותב עליו: "איש קדוש וטהור שלא קם באחרונים כמוהו", והיה רבו של הרא"ש, כותב לפרש דברי אבן עזרא בזה.

6. למשל "בבל", אבן עזרא (בראשית ט"ט) כותב שפירושה בא-בל, כלומר שם נתבלבל העולם, כי השרש "בל" ועוד הרבה כאלה.

עמוד גרפי: 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	19:14	20:31
ת"א:	19:31	20:34
חיפה:	19:22	20:35
ב"ש:	19:29	20:31

ההקדשות והנצחות: 052-7430552

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לרפואת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

לרפואת
התינוקת
תהילה בת
מוריה

לרפואת
יהונתן
בן חוה לאה
הי"ו

להצלחת יורם חורי,
דניאל בוכריס, יונתן
מאמו, חביבה סופר
וכדיר בוכריס וב"ב.

לעילוי נשמת
אסתר
איתנה בת
שרה ע"ה

לעילוי נשמת
בחי רפאל בר כמנה
ל"ע ח' חשוון תשס"ב
חיה תראכי בת שאשיה
ל"ע ה' אדר תשס"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

הרגיש שעזאל זה הולך לשם, שזורקים אותו מהר גבוה ואומרים "כך ימחו עוונות עמך ישראל", מה אתה מרויח מזה?! אלא זו מתנה לשטן שלא יקטרג עלינו. והוא כיוון לדעת פרקי דרבי אליעזר בזה?

הספרדים למדו את השיטה של האשכנזים

ד. הרבה מקומות שאבן עזרא כותב דבר מסויים, ומוכח שזה כבר כתוב בגמרא, ונעלמה ממנו הגמרא הזאת. וידוע הדבר הזה (עיי' בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' מ' בהערה). כמה שמנסים לתרץ ולפלפל ולבלבל את המח, לא יעזור להם כלום⁸. והסיבה לזה, כי בזמנו לא היו מצויים ספרי תלמוד, ולא התעסקו כ"כ בזה? אבל לאט לאט פירושו רש"י על הגמרא הגיע מצרפת לספרד, ופתח להם את העינים. ויותר מזה, חכמי ספרד באו לאשכנז ולמדו את השטה של האשכנזים, לא של הפלפולים יותר מדי אלא של הבנה ישרה ועיון. כל מלה ברש"י שוה מליונים, ואנשים לא יודעים את זה. הנה בפרשה היום היה לנו דבר כזה, כתוב בפסוק "אך בה' אל תמרודו ואתם אל תיראו את עם הארץ" (במדבר י"ד ט'), ורש"י כותב: אל תמרודו - ושוב אל תיראו. מה רוצה רש"י? הוקשה לו מה זה "ואתם אל תיראו, והרי דיברת בהתחלה איתם, אז תאמר "אל תמרודו ואל תיראו", מה זה המלה "ואתם" שמפריעה באמצע?! לכן רש"י מסביר את זה, "אל תמרודו" זו מצוה, שתזהרו לא למרוד בה', ואילו "אל תיראו" זו לא מצוה אלא הבטחה, כאשר אתם לא מורדים ממיאל אתם לא תיראו את עם הארץ.

"על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת"

ה. הנה מה קורה איתנו בעוונות הרבים? שבוע שעבר דיברנו על מאה דונם של חטה שנשרפו והלכו לאיבוד (בעלון הקודם אות ח), והשבוע הזה סיפרו על אלפי דונמים כאלה, ואין מי שיעשה כלום בזה. איך כתוב בשופטים? "והיה אם זרע ישראל, ועלה מדין ועמלק ובני קדם ועלו עלי. ויחנו עליהם וישחיתו את יבול הארץ עד בואן עזה" (ד' ט-י). שם לפחות השחיתו ולקחו את זה אליהם, אבל לשרוף סתם זה לא פשוט בכלל. למה עושים את זה? אף אחד לא שם לב לדבר הזה. אבל שמו לב רק שאשטו של פלוני בזבזה כספי ציבור, אוי ואבוי... ואחרי עמל וטורח שהשקיעו עשרים מליון שקל במשפטים על זה, גילו שבזבזה חמשים או חמשים וחמש אלף שקל בלבד (וצריכה לשלם את זה בתשלומים כל חודש חמשת אלפים שקל, כי מסכנים אין להם כסף...). הגמרא (סנהדרין ל"א ע"ב) אומרת "מוציא מנה על מנה", שיש אדם שמוציא מאה על מאה⁹. אבל להוציא ארבע מאות מנה על מנה, זה שגעון של הדור הזה¹⁰. וכי יש אדם בעולם שמבזבז ארבע מאות דולר כדי להרויח דולר אחד?! אבל אצלנו אל תשאל שאלות... אם היו משקיעים עשרה אחוז מזה, רק שני מליון שקל, כדי לחקור אם יש בורא לעולם או שהעולם נברא מאליו, היו רואים את האמת מול העינים. אי אפשר לומר שהעולם הזה מתנהל

7. ובא הגאון יעב"ץ (מספחת ספרים פ"ט) וכתב: אין בספרו של אבן עזרא שום דבר חכמה, רק מתמטיקה ואסטרונומיה ואסטרוולוגיה. איך יכול להיות דבר כזה? הרי כל אבן עזרא מלא דברי חכמה. אבן עזרא מלמד אותנו להבין את הפשט הכי קרוב לפשט. אבל כנראה היה ליעב"ץ חשבון עם אבן עזרא, כי ראה שנתלים בו המשכילים בזמנו שהחריבו את העולם, ולכן ירד עליו בזה. הוא כותב שם (פרק ח'): למה אתה מעלים את זה? הרי זה כתוב בפרקי דרבי אליעזר. אבל זו אינה קושיא כי פרקי דרבי אליעזר זה מדרש ולא גמרא, ולא תמיד המדרשים היו מצויים בידי חכמי ספרד אז, ולכן הוא לא ראה את זה, ואם היה רואה לא היה מעלים את זה. פשוט מאד. (עיי' בקובץ כסא המלך הנד"מ עמ' ק"א).

8. פעם אחת אבן עזרא (שמות כ"א) כתב: מה שאמרנו חכמים ששמור וזכור בדבור אחד נאמרו, זה לא כפשוטו, שהרי אמרו "מה שאין הפה יכול לדבר", ולא אמרו מה שאין האוזן יכולה לשמוע, כי אין האוזן תוכל לשמוע שני קולות?! (אני לא יודע למה האוזן לא יכולה לשמוע שני קולות ביחד, והרי הגמרא (מגילה כ"א ע"ב) אומרת במילתא דחריבא תרי קלי משמע). ותמיד התפלאתי עליו בזה, שהרי בגמרא (שבועות דף כ"ג ע"ב) אמרו: "מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע" (עיי' ראש השנה כ"ז ע"א), וא"כ כתוב הכל. ופעם ראיתי את המאמר של רבי יעקב חיים סופר שליט"א מירושלים (קונטרס יגדיל תורה התשנ"ג סימן כ'), שכתב שאבן עזרא מתכוין על המכילתא (פרשת החדש פרשה ז') והספרי (פרשת כי תצא סימן כ"א), ושם לא כתוב "מה שאין האוזן יכולה לשמוע". אבן עזרא לא ראה את הגמרא, ואם היה רואה לא היה שואל את זה. פשוט מאד.

9. לכן הרמב"ם בפערייתו כתב פירושו על המשנה, והתחיל לכתוב פירושו על הגמרא, וכתב: "כמה סדרים נכתבו", אבל הפירושו שלו נעלם. למה? כי הספרדים אוהבים תכל"ס מה הדין ולא רוצים "כאב ראש"... ולא היה מענין אותם הגמרא אלא רק ההלכה. לכן שמרו על פירוש המשנה שהרמב"ם כתב שם ההלכה כרבי יהודה או כרבי מאיר וכדו', אבל פירושו הגמרא שזה קושיות ותירוצים ופלפול לא רצו את זה.

10. אבא ע"ה היה אומר את זה כמה פעמים: אם אסע לצרפת להביא קצת כסף, הרי מה שאני מוציא לנסיעה הזאת זה מה שארויח שם, ומה אני מרויח מזה?! זה "מוציא מנה על מנה".

11. ואיך מצאנו ארבע מאות כאן? כי במליון שקל יש עשרים פעם חמשים אלף, שהרי חמשים אלף כפול עשרים זה מליון, וא"כ בעשרים מליון יש חמשים אלף עשרים פעם כפול עשרים, זה ארבע מאות פעם.

בלי בורא, לא יכול להיות דבר כזה¹². אבל בשביל להשתחרר מכל עול מותר להם הכל. למה באו השריפות האלה? כתוב בתורה: "גפירת ומלח שריפה כל ארצה, לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב, כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבאים" (דברים כ"ט כ"ב). המלים "גפירת ומלח" עולה תשע"ז, ועם שתי המלים יוצא תשע"ט, וזו השנה שלנו. "שריפה כל ארצה", שיש בה שריפות כאן ושריפות שם. "לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב", למה קורה הדבר הזה? "כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבויים", כאשר עושים מעשה של סדום ועמורה, ועוד מתפארים בזה עושים מצעד, זה התשלום על הדבר הזה¹³. מי שחושב שהם מאושרים שיידע שאין שם אושר בכלל, ומי שחושב שהם שמחים יידע שאין שם שמחה בכלל. שמחה אמיתית זה רק כאשר אתה חי ע"פ התורה, וכאשר אתה בולע בצמאון כל מלה של תורה, "והוי שותה בצמא את דברייהם" (אבות פ"א מ"ד).

מי שבא נגד בורא עולם ישלם על זה

1. אבל השבוע הזה המשיכו והוסיפו בדרכם, וראש עיריית רמת גן כרמל שאמה הכהן, החליט שצריך לחלל שבת. "כשך חמת המלך" (אסתר ב' א'), כשך ראשי תיבות כרמל שאמה כהן. ואמר שמי שיחלל שבת יקבל הטבות, ואולי גם יפטרו אותו ממס הכנסה לגמרי... ואנשים נוסעים ועושים את הכל בשבת. הוא חושב שעשה דבר גדול, אבל אמו ואביו והוריו וכל הדורות שמרו שבת בבגדד, אלא שהוא רשע בליעל, וכי אנחנו נפחד ממנו?! אלף כמוהו יכחד ויאבדו מן העולם, ולא צריך לפחד מהאדם הזה. הוא כמו רון קובי ורון חולדאי "רון ורון" (עליהם אמר המשורר בהושענא רבא: "בזכות אהרון רון ירוך..."), אבל השם שלו לא רון אלא בכי, "כשך חמת המלך". טפש מטופש "שמה ושערורה נהייתה בארץ" (ירמיה ה' ז'). אבל אני אקריא לו מה שאמר המשורר הלאומי שלהם, שפעם בא לקיבוץ חילוני אחד¹⁴, ואמר להם: רבותי, אם אדם ילמד שבע חכמות ושבעים לשונות ואינו יודע תורה, הוא לא שוה כלום. התפלאו: שבעים לשונות ושבע חכמות ולא שוה כלום?! אמר להם: כאשר גלינו בבית ראשון, עם ישראל היה עם משהו ביד ששמר עליו בגולה, וזה היה תורה נביאים וכתובים¹⁵. וכאשר יצאנו עוד פעם לגלות בבית שני, היתה לנו צידה לדרך, וזה ששה סדרי משנה¹⁶. אבל אם נגלה בפעם השלישית ח"ו, מה נקח איתנו? עגבניות מעין חרוד?! זה

12. פעם נפוליאון ישב עם חבריו, ושאל אותם: אתם אומרים שיש בורא לעולם או לא? אחד אמר לו: אני לא צריך את התזה הזאת (תזה פירושו תנחה), אני יכול להסביר הכל גם בלי זה. זה היה בלילה, ונפוליאון שאל אותו: תגיד לי, מאיפה באו הנקודות היפות האלה בשמים? למה הכוכבים האלה לא מתנגשים ועושים תאונה ביניהם? הרי כאן למטה בכבישים יש תאונות כל הזמן (ומי שגר ברחוב חוש איש בבני ברק כל רגע שומע את זה...). אין תשובה על זה. ואין הזמן כ"כ מדייקי וככל חודשי יש כ"ט יום "ב שעות ותשצ"ג חלקים", חק הזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם", הוא לא נתן להם אף אחד אלא הם לבד עושים את זה. והקרקע הזאת יודעת בדיוק כמה פעמים להסתובב על השמש...

13. במלים "סדום אדמה וצבויים" רמזה המחלה שבאה מהמעשים שלהם. וכנראה עמורה היתה נקיה מהמעשים האלו...

14. אתם יודעים איזה קיבוצים היו לנו? חרוב ושומה. פעם ראיתי מאמר ב"שלוחות" של המחזיק שהגיע אלינו לתונס, שכתוב שם שהיתה להם הגדה (בשנות תר"פ-תר"צ) שאין בה כלום, וכתוב שם "ברוך אתה מקדש הפועל", ולא אומרים מקדש ישראל והזמנים. "לפיכך אנחנו חייבים לחרוש ולזרוע ולקחת טרקטור"... זה חג הפסח שלהם. טפשים שכמוהם, אוכלים חמץ בריש גלי. עד שראו שזה לא הולך להם. פעם היו חנויות בתל אביב שכתוב עליהם באותיות גדולות אדומות "כאן מוכרים בשר לא כשר", אבל ראו שהרבה אנשים לא רוצים לאכול את זה, וגם אדם שלא שומר תורה ומצוות יודע שבשר כשר זה בריא יותר. לכן כתבו "כשר", רק שעושים כל מיני זיופים בזה. אבל היה מצב שבקיבוצים אין תורה בכלל. רק שהיו עושים חגים, חג פסח קוראים לו "חג החירות", וחג שבועות קוראים לו "חג הביכורים", כי כתוב שם "לחם הביכורים נתנופה" (ויקרא כ"ג), אבל זה לחם ולא ביכורי פירות... ובאים עם סלים ושרים שיר על זה (פעם ראיתי את השרי הזה בחור'ל: "סלינו על כתפנו. ראשינו עטורים. מקצות הארץ באנו. הבאנו ביכורים"), ואח"כ מספרים כל השטויות שבעולם. ומה עושים בכיפור? זה בעיה בשבילם... קראו לזה "חג קטיף התפוחים", והיו קוטפים תפוחים ביום הזה. אבל כל מי שקוטף חייב כרת, ואם זה כיפור שחל בשבת חייב גם סקילה, וכולם עומדים עם בתור לזה.

15. סופר גוי אחד כתב: כאשר הלכו ישראל בגלות, היה כהן אחד מהכהנים שהיתה לו עגלה ובה כתבי יד של חמשה חומשי תורה, ישעיה, דוד המלך, יהושע שופטים ושמואל, והוא לא ידע שגורל האנושות כולה נמצא תחת ידו...

16. בין אם המשניות נכתבו כבר או לא, בכל אופן היו לומדים אותם בעל פה. אבל יש הוכחות שהמשנה נכתבה לפני רבי והיו לומדים את זה, אלא שרבי רק ערך את זה. מה ההוכחה? בפרק אחרון של מסכת כלים (פ"ל מ"ד) כתוב: אמר רבי יוסי, אשויין מסכת כלים שנכנסת בטומאה ויצאת בטהרה, והרי רבי יוסי היה לפני רבנו הקדוש ועוד לא היתה מסכת כלים. אלא ודאי שכבר היתה מסכת כלים. ויש עוד הוכחות כאלה.

053-6652663

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מגילות ועוד

נתן הנחה לבאים דרך העלון

בהם" - שש, שמונה, עשר), ובאו המגזימים ואמרו שאפשר לשתות עשרים-עשרים וחמש כוסות ביום, ואפילו אם האדם לא צמא בכלל²². אבל זו טעות, כי התברר שהשותים כמות כזאת ליום הורסים את הכליות שלהם. לכן אדם צריך לשתות במדה. וזה "מים במשורה תשתה", לא פחות ממש כוסות ולא יותר מעשר כוסות ליום. כל כוס מאתיים גרם-רבע ליטר בערך, ובזה שותה שני ליטר בערך ליום. למרן ע"ה היה מלאך שמדבר מפיו, ובזמן הדיבור היה מתפשט מהעולם הזה, ונראה כאילו מישוהו אחר איתו. והיו עדים שראו את זה²³. הוא כותב בספרו מגיד מישרים (ראה פרשת וישב מהדו"ק): בתאריך פלוני ליל שבת, קמתי בשעה שתים בלילה, הנרות היו כבויים, והמלאך הדובר בי לא הגיע. מה עשה? מרן היה יודע כל ששה סדרי משנה בעל פה, קרא ברכות השחר וברכות התורה, והתחיל לגרוס כל סדר מועד בעל פה. והנה התחיל סדר נשים, "חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן" (בבמות פ"א מ"א), והגיע המלאך. אמר לו: אני המשנה שמדברת מפיו, אבל הפעם היה ראוי לי לעזוב אותך. מרן התפלל: מה עשיתי? אמר לו: שתית יותר מדי מים. וכי שכחת את המשנה "ומים במשורה תשתה"?! אמנם מרן יכול לומר: בסה"כ שתיתי מים ומה אתה רוצה מהחיים שלי?!... אבל צריך לשתות במשורה²⁴. "ועל הארץ תישן", אם אין לך מטה תוכל לישון על הארץ. "וחיי צער תחיה", אפילו תחיה חיי צער.

העמל בתורה משכיח את הצער בחיים

י. "ובתורה אתה עמל". אם אתה עמל בתורה, זה משכיח ממך את הכל. פעם היה זמן ש**סבא** ע"ה היה עשיר, וגר בכפר אחד "אריאנה" (רוחק ששה קילומטר מעיר הביירה תונס), עם אויר טוב וגנינות ופרדסים. אבל לא היו שם תלמידי חכמים²⁵. הוא היה הולך לעבודה, ומביא הרבה כסף. פעם בא לבית, וראה את אשתו הסבתא ע"ה בוכה הרבה. שאל אותה: למה את בוכה? לא חסר לנו כלום. אמרה לו: חסר לנו הכל. הבן היחיד שלנו כל יום גומר את הגמרא ויודע אותה בעל פה, אבל אח"כ הולך לשחק עם החברים שלו, ועושים "עפיפון" וכדו²⁶. מה שוה לי שהבן יגדל ככה?! בוא נלך לג'רבא (זו היתה עיר של תורה). סבא אמר לה: זו עיירה קטנה ולא תהיה לי פרנסה, אמרה לו: תחפש פרנסה, לא אכפת לי. הלכו לג'רבא. אבל סבא לא מצא ממה להתפרנס שם, ולכן כל פעם אחרי סוכות ופסח היה הולך לתונס, ויושב שם בודד ששה חודשים. הוא פתח חנות של זרעונים: חמניות, גרעיני דלעת וכדו', והיה מוכר שם. לפעמים לא היה לו מה לאכול, ובצהריים היה סוגר את החנות ואוכל את הגרעינים שלא היו קלויים, כדי להשיב את רעבונו. הוא היה חוסך כמה פרוטות, ואם יש לו אפשרות שולח לג'רבא לסבתא ולאבא שהיו שם. לקראת החג היה בא לבית ומביא איתו פירות²⁷, ואבא היה רואה פירות ויודע שסבא הגיע לבית. אבל סבא אפילו שחי בדוחק, העיקר בשבילו שהבן לומד תורה. הוא היה הולך לרבו של אבא מוה"ר רבי חויתה כהן ע"ה (שהיה אח"כ אב"ד ובסוף ימיו רב בכריה), ושואל אותו: איך הבן שלי בלימוד?

22. למה הגיעו לזה? כי פעם היו אומרים לחיילים שהולכים למקומות רחוקים בשמש קופחת, שיתרגלו לחיות בלי שתיה, והיו מביאים להם מימייה אחת עם ליטר מים בקושי, והם שותים כמה שפחות מים. אבל התייבשו מחוסר נוזלים ומתו שם. לכן היום החליפו השיטה בה.
23. השל"ה כותב (היש מסכת שבועות, מהתקת כת"י רבי שלמה אלקבץ ע"ה), שבפעם הראשונה שמרן עשה את התיקון לבילי שבועות, פתאום המשנה היתה מדברת מתוך גרונו.
24. במקום אחר המלאך אמר למרן: בשבת הזאת עליך לשתות ארבע עשרה כוסות יין, לבילי שבת בסעודה ראשונה ארבע כוסות, ביום שבת בסעודה שניה שש כוסות, ובסעודה שלישית ארבע כוסות. סה"כ ארבע עשרה כוסות. זה רמז לשם שד"י, ראשי תיבות שתיה ד"י. קם משכיל אחד לפני כ-150 שנה, ושאל: איך יכול להיות שאמר לו לא לשתות מים ולשתות הרבה יין?! "הוי גבורים לשתות יין" (ישעיה ה' כ"ב). רבי דוד לוריא ענה לו: תסתכל בתאריך שם, תראה שזה שבת של פורים המשולש, ולכן המלאך אמר לו לשתות הרבה יין.
25. היה שם רק מלמד גמרא אחד, שהיה יודע קטע אחד בגמרא ברכות (דף ט"ו ע"ב): "אין קורין שבת אלא לשלושה, ואין קורין אמהות אלא לארבע". אבות זה אברהם יצחק ויעקב, אמהות זה ארת רבקה רחל ואלה. כל יום היה חוזר על זה, כי זה מה שהיה יודע בלבד.
26. אבא ע"ה היה מספר לנו על זה: עשייתו עפיון שהיה "טס" למעלה בגובה בית קטן במזרח ירושלים. איך אומרים האשכנזים? "ותגביה קרננו למעלה" (הכל מעליל), ותגביה עפיונו למעלה... ופעם כשהיה ילד קטן לקח מלט ואבנים וחול ונבנה בית קטן במזרח ירושלים. אחרי שנים, אחד אמר לו בבית הדין: הרב, אתה זוכר שהיינו משחקים ובנית בית יפה? רק שהיה חסר לו השמל ומים... אבא היה גיבור. פעם היה ערבי באריאנה שהפריע לילדים לשחק שם, ואבא לקח אבן וקלע לו במצחו כמו גלית. ונפל שם.
27. בג'רבא היה קשה להשיג פירות. פעם לפני חמשים שנה חותני מספר שהיה נוסע לשוק וקונה תפוז אחד, ובליל שבת חותך את הפלחים של התפוז בבית, "כפלה הרמון רקתך" (שיר השירים ה' ג'), וכולם שמחים שטעמו טעם פירות בשבת האת...

אמר ביאליק²⁸. לכן שאמה הזה, הוא ילחם הרבה ובסוף ישכב לעפר. אוי לו לכן אדם שחושב שהעולם כולו שלו. פעם חשבו שיעשו מה שירצו, וכביכול "ניצחנו את בורא עולם". אתם ניצחתם?! לא עשיתם כלום. כל מי שבא נגד בורא עולם בסוף ישלם באבי אביו. לכן לא להתפעל מהם, כי יום אחד הכל יעבור, למרות שהם משתגעים בזה.

מי שנלחם בתורה יעבור מן העולם

ז. אוי לאנשים שנלחמים בתורה. לא שהתורה תלחם בהם, אלא הם יעברו מן העולם ונשכח מהם. "ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן, ויעבור והנה איננו ואבקשהו ולא נמצא" (תהלים ל"ז ל"ה-ל"ו). ובסוף לא ישאר שום זכר מהאנשים האלה. הם מרגישים שמגיע הזמן שלהם, ומחר אף אחד לא יפנה לשאול: מה אמר השופט פלוני? "מלא כל הארץ שפיט", אל תקרי שפיט אלא כוכב שביט... אבל בעז"ה נחזור בתשובה, ונזכה לגאולה שלימה, ונחנך את הילדים שלנו על ברכי התורה באהבה וחבה, ולא בכפייה כי זה לא שוה כלום, יבוא משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן ואמן.

התורה אינה נקנית בתענוגים ותפנוקים

ח. ¹⁸ המשנה בפרקי אבות (פ"ו מ"ד): "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחי צער תחיה, ובתורה אתה עמל. אם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא". התורה אינה נקנית בתענוגים ותפנוקים. אדם שאומר: קשה לי, כואב לי, הכסף לא מספיק לי וכדו', אף פעם לא ילמד תורה. ויש אנשים מפנוקים יותר מדי¹⁹. אבל אדם צריך להתגבר על הכל, שלא יפריע לו כלום. אם יש לך אוכל טוב הנה מה טוב, ואם יש אוכל פחות טוב העיקר שאתה שבע, ולא אכפת לך מזה. אם אדם יתחיל להתפנק אין לדבר סוף, כי הפינוק הורג את האדם²⁰. אבל כאשר אתה לומד תורה, אתה מתעלה על השטויות האלה.

הסתפקות במועט

ט. "פת במלח תאכל", אפילו אם תאכל פת במלח בלבד, זה מספיק. ותזכור שיש מליונים בעולם שאין להם מה לאכול בכלל²¹. "ומים במשורה תשתה", תשתה מים במדה. אמנם היום אומרים שאפשר לשתות הרבה, אבל יש גבול גם לזה. הרמב"ם (פ"ה מהלכות דעות ה"א) כותב: לא יאכל אדם כ"הוא רעב, ולא ישתה אא"כ הוא צמא. ובדורות האחרונים אמרו שמוותר לשתות הרבה כמה שיותר. בהתחלה אמרו מינימום שש כוסות ומקסימום עשר כוסות (ועשיתי סימן לזה, וחי

17. מאיפה יש לי את הספרים שלו? אבל ראיתי מאמר של הרב משה שיינפלד (הגהה דעות של הרד"ם, והחזון איש היה קורא את המאמרים שלו), שכתב שם: "ולא יקופח שכר שיחה נאה של ביאליק שאמר את זה" (ספר בין ארץ ישראל למדינת ישראל עמ' 35). פעם הזכרתי את זה בסוף ספר נחלת אבות של רבי חיים חזקיה חורי (עמ' תרכ"ב), והמחבר שלח לי קושיא על זה: אתה לא יודע מה שכתב החתם סופר (בחדושי סוכה ל"ו ע"א), שכאשר זורעים ונוטעים בארץ ישראל מקיימים מצוה בה? אמרתי לו: בוודאי שזו מצוה אבל רק אם מכוונים למצוה, ואילו הם לא מתכוונים לכלום, ומכוונים לעבירה, כי הם זורעים ונוטעים וקוטפים דוקא בשבת.
18. הערת המערכת: מכאן והלאה משיעור שנמסר ע"י מרן שליט"א בין מנחה לערבית בבית הכנסת, בימי העומר בשנת תשע"ו.
19. בגמרא (עירובין ס"ה ע"א) חכם אחד אומר: ביום שהאומנת שלי (לא היתה לו אמה) אומרת לי להביא לה את הכותח (מאכל חלבי), או שהכינה עוקצת אותי, אני לא יכול ללמוד מספיק.
20. יש אומרים: איך יבילתי בתעודה של טוב? זו סיבה למסביה, ואם קיבלתי "מספיק" זה מספיק למסביה... עושים מסיבה טובה גם על זה, וזה בצנינים של שטות.
21. פעם ראיתי בספר "דורנו מול שאלות הנצח" שבזמן מלחמת העולם הראשונה (בשנת תרע"ד), אחד שאל: אנתנו אומרים בברכת המזון "ותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו", והרי יש מאות אלפים ואולי מליונים בדרום אפריקה גועים ברעב, ועוד מליונים מפני המלחמה הזאת. אמרו לו: לעומתם יש מליונים שיש להם סגונות של פירות, ומשמדים אותם כדי שלא ייד המחיר שלהם. טפשים מטופשים, תקחו אותם לעניים. צריך שהממשלה תקציע את כל עודפי הפירות במחסן מוסיים, ומי שיודעים עליו שהוא עני (או שהביא המלצה או תעודה) ימכרו לו במחיר הקרן. ובני אדם לא היו רעבים בזכות זה. וגם המדינות העשירות שמבזוזות מלייאריים לעולות ליטר, יכולות לתת את הכסף למדינות עניות. בזמנו שעלו פעם ראשונה לירח (ההיה בחודש אב תשכ"ו) ובלועזית זה אוגוסט 1969), הרב ניסן פינסון ע"ה אמר לי: הם יעלו לים וימצאו שהמקום הכי טוב לגור בו זה כדור הארץ (אני זוכר את זה כמו אתמול). וככה היה. הם עלו וראו שם שם. לפני שעלו למדו הרבה שפות, והביאו שם דגל וכתבו עליו "הבאנו שלום עליכם" בארבעים שפות. הדגל עומד שם עד היום הזה, ואפילו אינו נע ברוח כי אין שם אויר... וכי לא חבל על כל המלייאריים שלכם?! תתנו אותם לבני אדם.

בית ההוראה כסא רחמים
בנשיאות מרן רה"י רבנו מאיר מאזוז שליט"א
מנהל טלפוני: בלוי נחל הלכה

02-5353-383

שעות פעילות בית ההוראה: א' - פ' 12:00-24:00 / ו' וזמרי ח"י: 00:00-24:00 / כ"א-כ"ב: 08:00-24:00

בית ההוראה

www.beth.org.il

בית ההוראה

בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן' <<

התורה נשאת לעולם ושאר הדברים בטלים

יב. צריך לדעת שהתורה מעל הכל, והכל שטות והולך מן העולם. אם הגענו לדור כזה שראשי המדינה בכלל, וחוקרים כל אחד עד כדי שגוען, וכי יש טעם לכל הדור הזה? אבל התורה נשאת לעולם ולעולמי עולמים. מי זוכר את המלך שהכניס את מהר"ם מרוטנברג לכלא?! ימח שמו וזכרו. "מתי ימות ואבד שמו" (תהלים מ"א ו). ואילו התורה של מהר"ם מרוטנברג קיימת עד היום הזה. מי זוכר את המלך שהרמב"ם היה רופא שלו?! אני יודע שזה צאלח א-דין, אבל אם תשאל ערבי: מי זה צאלח א-דין? יגיד לך: נערף על אבונה?!... הם לא מכירים אותו. ואם תשאל אנשים ברחוב, אף אחד לא יודע מי זה. אבל אם תשאל: מי זה הרמב"ם? כולם יודעים מי זה²⁸. התורה נשאת לעולם, ושאר הדברים בטלים, "כלבוש תחליפם ויחלופו" (שם ק"ב כ"ז).

אל תבקש גדולה לעצמך בתורה

יג. המשנה הבאה (משנה ה'): **אל תבקש גדולה לעצמך, ואל תחמוד כבוד. יותר מלמודך עשה. ואל תתאוה לשלחנם של מלכים, ששלחנך גדול משלחנם, וכתרך גדול מכתרם. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך.** אתה שלומד תורה אל תבקש גדולה לעצמך, ותאמר לכולם: תכבדו אותי אני תלמיד חכם וכדו', תפסיק עם זה. מה אכפת לך מה שיאמרו עליך?! הכל הבל וריק. זה שמדבר עליך בסוף יכנס לעפר, והתורה שלך נשאת לתמיד³¹. אל תבקש גדולה לעצמך. היום בני אדם מתפארים וכותבים הרבה "ועיין עוד" "וכן כתב", וחושבים עצמם כמו הרב עובדיה ע"ה. אבל בזמן הרב עובדיה לא היה לו מחשב, והוא טרח לבד וכתב ספרים לפני שהמציאו את החיפושיים במחשב³², אבל היום הכל גנוב משם. פעם לפני מאתיים שנה חכם אחד כתב ספר מלא בקיאות, עיין בספר פלוני ועיין בגמרא פלונית ועיין בשו"ת פלוני וכו'. מאיפה לקח כל זה? מספר פחד יצחק של רבי יצחק לאמפרונטי מאיטליה (הוא חי לפני שלוש מאות שנה, ונפטר בשנת תקט"ו)³³. ובנו של הרש"ש כותב עליו: הספר שלו אומר לו "לולי פחד יצחק היה לך כי עתה ריקם שלחתי" (ע"פ בראשית ל"א מ"ב), היית מוציא אותי בלי כלום... אבל היום במקום פחד יצחק יש לנו את המחשב, ואתה רואה גאונות ומתפלא: מאיפה הביא את כל זה?! שלמה המלך אומר "הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר" (קהלת ג' כ'), המחשב בגימטריא העפר, הכל היה מן המחשב... וכי אתה תפתח ובדקת את הדברים?! אתה לא יודע כלום³⁴. אל תאמן למחשב, תפתח ותבדוק הכל³⁵. לכן אל תבקש גדולה לעצמך.

30. אולי יגידו לך "מיימוני" ושתמונתו מופיעה על המטבע של פעם... כי הם לא יודעים מי זה הרמב"ם, אבל שמעו עליו.

31. רבי טרפון היה עשיר גדול והיו לו כרמים וכדו', ופעם אחת ישב בצל הפרדס שלו ואכל תאנים שם, והנה אחד העובדים שם לא ידע שזה בעל הבית של הכל, ואמר לו: אתה גנב, מה אתה אוכל כאן?! אני אזרוק אותך לים. קשר אותו בשק, וכמעט זרק אותו לים. בא לזרוק אותו, ורבי טרפון נאנח ואמר "אוי לו לטרפון שזורקים אותו לים". הפועל הזה התפלא: אתה רבי טרפון בעל הבית שלנו שיש לך אלפי פועלים כאן?! למה לא אמרת לי מההתחלה? סליחה. רבי טרפון סלח לו על זה, אבל אמר: נהנית מכבוד התורה. (נדריים ס"ב ע"א). מה הוא עשה בכלל? וכי היה עדיף שזורקו אותו לים?! אלא שהיה צריך לומר לו: תקח על התאנים מאה או מאתיים שקל, ותרד ממני. אבל הוא השתמש בכבוד התורה. אמנם הוא אמר "טרפון". אבל אל תבקש גדולה לעצמך, מה אכפת לך מה שיאמרו עליך?!

32. פעם הרב עובדיה ע"ה היה מחפש איפה כתוב בגמרא "אל תפנו אל האילנים, אל תפנו אל מדעתכם". שם הגמרא דורשת מה שכתוב "אל תפנו אל האילנים" (ויקרא י"ט ד), אל תפנו - אל מדעתכם. כלומר אל תשכחו את הקב"ה. הרב שכח את המקור לרגע, ואמר לרבי אליהו שטרית: תפתח את המחשב. עד שהלך למחשב, הרב אמר לו: נזכרתי, בשבת דף קמ"ט ע"א. הצדיק שכתב את הסיפור הזה, כתב על הרב שזכר את המקור בלי מחשב: "בן פורת יוסף"...

33. ספר "פחד יצחק" לפי מערכות מאל"ף עד תי"ו, ובחייו הוא הדפיס רק כרך אחד ענק על מערכת מ"ם בלבד. אבל הוא היה גם רופא וגם חכם, ובזכותו שהיה רופא, הממשלה האיטלקית אמרה: זה תלמיד חכם גדול, אני שומרת על כתיב היד שלו. ובהמשך מכרה אותם לממשלת צרפת. ולפני מאה שנה יהודים טובים מצרפת קנו כל הכתבים האלה, העתיקו אותם והדפיסו את כולם.

34. אחד רצה לשבח את הרמב"ם על כל הפוסקים, ואומר שדברי הרמב"ם הם התורה בעצמה ואי אפשר לזוז ממנו, ולא אכפת לו מכל הראשונים ומזן אלא רק הרמב"ם בלבד. פעם הוא הביא ראייה שהרמב"ם גדול מאד, מתשובות הרשב"א (סימן ת"ח) שכותב שהרמב"ם היה גדול מאד בחכמה ובתורה וכו'. אבל אני קורא ואומר: זה סגנון פילוסופי והרשב"א לא מדבר בסגנון הזה. פתחתו את המקור שם, וראיתי שהסימן הזה לא של הרשב"א בכלל, אלא של פילוסוף אחד (ר' ידיעה הפניני הברדשי) שכותב לרשב"א: למה החרמת את הלומדים בספרי אריסטו? והרי הרמב"ם ואבן עזרא וכו', והאריך שם. וכי אתה לא מרגיש שזה לא הרשב"א?! אבל כנראה שהוא לא פתח את המקור, אלא הלך למחשב והוא הטעה אותו.

35. אם אתה נעזר במחשב (ולפעמים אדם מוכרח להיעזר בזה), כדאי לכתוב: הדבר הזה חיפש ידידי פלוני במחשב ומצא אותו.

והרב היה עונה לו: הבן שלך מאה אחוז, הוא אומר חידושים וכותב תשובות. וזה היה בשבילו למשיב נפש. אחרי שנים שמח ואמר: הבן שלי נעשה דיין, בן פורת יוסף²⁸. העמל של התורה והמתיקות של התורה, משכיח ממך את הכל. לכן אין כוונת התנא כאן, שמי שלומד תורה חייב לאכול פת במלח ואם יאכל פת עם גבינה זה לא בסדר, אלא אפילו תאכל ככה תלמד תורה, כי הכח והמתיקות שיש בתורה משכיח את הכל.

"ואם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך"

יא. "ואם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא". אשריך בעולם הזה, כי השמחה של התורה מעיבה על כל השטויות האלה, "ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים" (אבות פ"ו מ"א). היו גבירים שמשתמשים בזה לרעה. פעם רב אחד בא לאסוף כסף לאברכים שבקושי חיים וגומרים את החודש, והגביר הכיר את המשנה הזאת, ופתח לו אותה ואמר לו: רבי, כתוב "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ובמים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי עער תחיה, ובתורה אתה עמל". וכי אין לאברכים שלך פת במלח?! מה אתה רוצה ממני?! ענה לו הרב: תמשיך את המשנה "ואם אתה עושה כן", וכי אתה עושה ככה?! הרי אתה כל יום אוכל סטיקים אוזנים ותרנגולים "וברבורים אבוסיים" (מלכים א' ג'), אז אתה רוצה לאכול את זה וגם לא רוצה שהבת והחתן שלך יחיו כמו עניים, אבל אתה רומס תלמידי חכמים שיאכלו פת במלח?! חוצפה לעשות את זה. לכן כתוב "אם אתה עושה כן", נראה אותך עושה ככה... הגביר הסכים, ותרם לכולל הזה. אבל היו גבירים שמכבדים תלמידי חכמים בצורה מיוחדת²⁹.

28. בזמן שאבא היה לומד אצל רבו, הרב היה מסביר בגמרא ואבא מקשה לו קושיות, וכמה פעמים ככה. הגבאי בביט הכנסת שם, אמר לאבא: תפסיק להפריע ולהטריח את הרב שלך. והרב היה אומר לו: אני רוצה שהוא ישאל ויבין הכל, וזה יותר טוב ממי שאומר לי שהכל בסדר. הגבאי אמר לו: אבל זה יותר מדי, והרב אמר לו: לא אכפת לך, אל תתערב בזה. אחרי כמה שנים (בשנת תש"ז), אבא התמנה דיין בתונס, בגיל שלושים וחמש. שלח מכתב לרבו, וכתב לו: נבחנתי לדיינות וקיבלתי מעל כולם, וזכיתי להתמנות לדיין. הגבאי הוא היה עודנו חי, ורבו של אבא קרא לו: בוא הנה, אתה זוכר את התלמיד שהיה מטרודי דין בשאלות והיית אומר לו שפסיק עם זה? אמר לו: כן, אני זוכר. אמר לו הרב: הוא נעשה שלי בתונס. הגבאי השתומם ואמר: לא ידעתי. במבחן הזה בחנו אותם במשך שלושה ימים, ומי שהיה עונה על כל השאלות מאה אחוז מקבל ארבעים נקודות בכל יום, וביחד מאה ועשרים נקודות. הטוב שבהם קיבל תשעים וחמש, ואבא קיבל מאה ועשר. למה לא מאה ועשרים? כי ביום הראשון אבא ענה על הכל מהר, ומסר להם את המבחן. והם התפלאו: ענית על הכל? אמר להם: כן. שם היו שוטרים ערבים להשיג שלא יעתיקו ויפתחו ספרים במבחן, ולא הבינו איך הספיק לענות על הכל. ומחרת אמרו להם: אתם עושים צחוק כאן?! אתמול היה בחוק מג'רבא שגמר את כל המבחן בחמש דקות. לכן הודיעו להם הדיינים שצריך לענות עם מקורות בע"פ ולהסביר הכל, ובגלל זה חיסרו לו עשר נקודות. אבל הוא זכה בציון הגבוה ביותר (ועיין בספר מגדולי ישראל חי"ד עמ' ס"ה בהערות).

29. פעם רבי אהלן ווסרמן ע"ה בא לאסוף כסף לשיבה שלו "ברנוביץ" (זה שם היידיה שלו), והנה הגיע לבית של גביר אחד, ובאותו היום היה גישש בחוף והנגלים שלו היו מבוססת ברפש, ואם יכנס דרך הסלון לכולן את השישים שם וכו', לכן נכנס דרך המטבח. בנותיו של הגביר ראו את הרב, ומיד אמרו לאביו שהרב הגיע לבית. הגביר התפלא: למה הרב נכנס מכאן ולא כרגיל? אמר לו: הנעלים שלי מרופשות ומרופטות ברפש וטיט, איך אני יכול להיכנס ככה?! אמר לו הגביר: תיכנס עוד פעם כרגיל, ותדרוך על השישים ותלכלך אותם. הרב חזר ונכנס עוד פעם כרגיל, והגביר אמר לו: תדרוך ותדרוס כרצונך, "ואתה על במותימו תדרוך" (דברים ל"ג כ"ט). הרב נכנס וישב בבית, ושאל אותו: למה רצית שאעשה ככה? אמר לו: כל הזמן באי אומר לבנות שלי שאין דבר בעולם מה התורה, והיא שוה כל העושה והשטיחים והארמנות, ואם הרב נכנס דרך המטבח כינו שיש דבר חשוב יותר מהתורה, וכי השטיח הזה שאינו שוה פרוטה בשבילי שוה יותר מהתורה שלך?! אין דבר כזה. אני רוצה להחזיר להם שהתורה מעל הכל. הרב אמר לו שיוכה למצוות, וביקר אותו. והוא זכה שבנותיו נישאו לתלמידי חכמים, וזו הזכות הגדולה ביותר.

הבהרה

בס"ד

בגליון הקודם הובאו דברי מו"ר וע"ר מן ראש השיבה יחש"ל, בענין אמירת "מגדול" במוצ"ש, שהרב בן איש חי (ש"ב פ"י ויצא עיניו כ"ז) ודעמה ס"ל לומר מגדול. ולעומתם מן הגר"ע יוסף זצ"ל בספר הליכות עולם ח"ג (עמ' קס"ה) פסק לומר מגדלי. ותמה מו"ר שכיון שיש גם פוסקים שפסקו לומר מגדול וגם כך פשט המנהג, אי"כ למה פסק במחולט נגדם. ובגליון נדפסה הערה מהעורכים: לענ"ד הרב ע"ה הבין כך באבודרהם ומדבריו הכריע במחלוקת האחרונים. ע"כ. וזאת למודעי שהערה זו היתה לעיני מו"ר נר"ו קודם ההדפסה, וכתב בצידה: אין שום ראייה מהאבודרהם. ע"כ. אלא שבטעות נשכח בעת העריכה למחוק את ההערה. וכוונת מו"ר, כפי שביאר לנו בתורה שבעל פה, שהמעין בדברי הר"ד אבודרהם יראה שעיקר כוונתו לחלק בין שבת לימי החול, אך לענין סעודה רביעית שהיא נמשכת לשבת אין שום ראייה מדבריו שהיא כימות החול, ואדרבא מסברא סעודת מלוה מלכה היא המשך לשבת וליווי ביציאתה. וגדולה מזו כתב החיד"א בברכ"י (סי' תקפ"א סק"ד) שאין לומר וידוי עד צלות במוצ"ש שעדיין נמשכת קדושת השבת (ובחסל"א סי' קל"א סי' ו' ובבב"א סי' פ"ר כי תשא סי' ה' הוסיף ד"ה למוצאי ר"ח מוצאי נוכח וכי"ב). ועוד הוסיף מו"ר שכי"ב ראינו לרבינו גרשום מאור הגולה במחשבות (סי' י"ה), שהואיל ושינוי ארבעה ראשי שנים הם קונתני להו בהדי הדדי כיון שבשאר ראשי שנים אסור בהן התענית, כן הדין בס"י בשבט. ע"ש. והוא ודאי שומרה רגמ"ה שגם בערב ט"ו בשבט אין אומרים תחנון אע"פ שלא הזכיר בפיורשו. וה"ה לסעודת מלוה מלכה שנתקנה כהמשך לליווי השבת. ומה גם שכן פשט המנהג (וכן מנהג מוהר"ם בעל ברכת ה' כמ"ש בהגדת הגיד לעמ). וגם מן הגר"ע יוסף פסק כן לגבי סעודת סיום מסכת (עיין בבי"א ח"ד תאו"ח סוף סי' ג'). וכ"ש בנ"ד. וגם בהערות בהליכות עולם לא הכריע בזה להדיא (רק בהלכה למעלה, וערכו ע"י בני שליט"א כמובא בהקדמתו), ומערכת

התורה של רש"י מאירה עד היום הזה

טו. "ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך". אפילו רק טרחת בתורה, יש לך שכר גדול מאד. רש"י למד תורה בוורמייזא באשכנז אצל חכמים גדולים תלמידי של רבנו גרשום מאור הגולה, והוא כותב באגרותיו (ראיתי קטע מהמכתב הזה): "כי חסר לחם ועדי לבוש ורחיים בצואר שמשתי לפניהם", כלומר היה חסר לו לחם ולבושים טובים, וכנראה היו לו לבושים פשוטים ואולי גם בלויים. אבל הוא למד שם, והאיר את העולם כולו. עד היום אין אפשרות לעבור דף גמרא בלי רש"י, אי אפשר לעשות את זה. כמה שניסו כל מיני חכמים לעשות כמו הפירוש הזה, אף אחד לא הגיע לקרסוליו של רש"י³⁶. רש"י בן ישראל, למד תורה בעוני ומחסור, ולא חי יותר מששים וחמש שנה. אבל התורה שלו מאירה עד היום הזה. "ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך". ברוך ה' לעולם, אמן ונאמן.

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את חתני היקר רבי ליאור כהן, שהקדיש חצי שעה מזמנו בשביל להסביר הלכות בטוב טעם. ואני לא יודע אם אוכל להמשיך כל הזמן, ה' יעזור. ואת כל השומעים את השיעור, כאן, בקול ברמה, בג'ר'ב ובכל מקום, ומי שקוראים את העלוניים של "בית נאמן", ה' יתברך ימלא כל משאלות לבכם לטובה, בריאות איתנה והצלחה רבה, אושר ועושר וכבוד, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

38. בדורנו היה פרופסור ירא שמים שאמר: אני יכול לעשות פירוש טוב לא פחות משל רש"י. קודם כל אלמד סוגיא עם רש"י ואח"כ אכתוב בסגנון שלי. בסדר... הוא קרא סוגיא בגמרא ועיין אותה היטב עם רש"י. אחרי זה לקח רק את הטקסט של הגמרא, וכתב את הפירוש שלו על זה. אחרי שכתב, אמרו לו: הארכת יותר מדי, כתבת שלוש מאות מלים, מי יכול לקרוא את כל האריכות שלך?! רש"י לא אוהב אריכות בכלל. חזר וכתב פירוש אחר, אבל קיצר הרבה ויצא לו ששים מלים בלבד. אמרו לו: אי אפשר להבין את זה, אתה כותב מברק או בראשי תיבות?! אמר להם: טוב, תגידו לי כמה מלים כתב רש"י ואני אעשה כמותו בדיוק, "בד בבד יהיה" (שמות ל' ד'). אמרו לו: הוא כתב מאה מלים. ישב פעם שלישית וכתב פירוש עם מאה מלים בדיוק. אבל הראו לו פירוש רש"י, ואמרו לו: תראה כמה המלים של רש"י בהירות ויפות ומדויקות, ואילו אצלך הכל מעורפל, ענן וערפל סביביו" (תהלים צ"ב ב'), אתה לא מגיע לקרסוליו. הוא יותר על זה, והודה: אני לא מגיע לרש"י. נקודה.

"ואל תתאוה לשלחנם של מלכים"

יד. "ואל תחמוד כבוד יותר מלמודך". אם אתה רגיל לאכול אוכל מסויים מזין ובריא, זה מספיק. היום אנשים אוכלים הרבה כל מיני דברים כביכול בריאים, והגוף שלהם נהרס בסוף³⁶. "עשה", תלמד תורה. "ואל תתאוה לשלחנם של מלכים", אל תאמר שיש למלכים שלחן נפלא, כי אם תשאל עליהם תראה שאחד חולה בסכרת ואחד חולה בלחץ-דם, אחד בחיידק ואחד בחיידק הטורף, זה חרבן ושממה³⁷. וכי כל התענוגות שוים בשעה שהאדם חולה?! זה לא שווה כלום. "ששלחנך גדול משלחנם", השלחן שאתה לומד בו תורה ומניח עליו ספרים, שווה יותר מכל השלחנות שלהם. "זכתרך גדול מכתרם", התורה שלך נשארת לעולם ולדורי דורות, בשעה שכל השטויות שלהם חולפים מן העולם, "כלבוש תחליפם ויחלופו" (תהלים ק"ב כ"ז). פעם היתה מצבה גדולה של אחד ממלכי אשור (סנחריב, שלמנאסר או סרגון שמוביאים בתנ"ך), והיא היתה כתובה בכתב של פעם, אבל בדורות האחרונים טרחו לפענח כל מלה שם. והיה כתוב שם: "כל מה שאכלתי בבטן שלי הרווחתי, אבל חבל שלא אכלתי הכל". אנשים קוראים את זה, וצוחקים עליו: איפה אשור?! ואיפה מה שאכלת?! מה נשאר מכל זה?! אם נפתח את הקבר נמצא שם עפר ואפר רמה ותולעה, מה שווה כל הכתרים שלך?! הכל הבל וריק. אבל התורה זה משהו אחר.

36. פעם היה יהודי בג'ר'בא ציון כהן (השמש של בית הכנסת "אלגריבה), שחי למעלה ממאה שנה. ומה הסוד שלו? הוא היה עני ואוכל פשוט, אבל בכל בוקר היה מתפלל מוקדם במנין פועלים, ואח"כ הולך לכפר "שדוויכש" (ג'ר'בא זה אי עם 365 כפרים, כמנין ימות החמה. שני כפרים מהם של יהודים הרובע הגדול והרובע הקטן, ושלוש מאות ששים ושלושה כפרים של גוים. פעם אבא אמר לי את זה, וחשתי שהוא מגזים. אבל אח"כ ראיתי בספרים כתוב כך), והיה קונה משם צמר ומביא אותו הביתה, והוא ואשתו עושים ממנו כל מיני דברים, נפה וכברה וכו', ומתפרנסים בדוחק. אבל לא היה לו חמור לרכב עליו, והיה הולך ברגל עשרה קילומטר הלוך ועשרה קילומטר חזר. ובזכות שהיה הולך ברגליו חי מאה שנה ומעלה, וזכה לראות נכדים ונינים ובני נינים.

37. "חיידק הטורף" זה מסוכן. פעם היה מישהו שעשה ברית לבן הבכור שלו, ובתוך שלושים יום לפני הפדיון האמא חלתה בחיידק הטורף. חמיה היה בצער גדול, ובא אלי ושאל: מה עושים? אמרתי לו: מה יש לעשות במקרה כזה?! מתפללים והולכים לרופא. ובנסי נסים הבריאה האמא וניצולה מזה. הזמינו אותי לסעודת פדיון הבן, ואמרתי להם: יש לי פסוק נפלא לזה, "טרף נתן ליראיו וזכור לעולם בריתו" (תהלים קי"א ה'), טרף זה חיידק הטורף, נתן ליראיו זה בנימטריא תשנ"ז (השנה שקרת הדבר הזה), ליראיו זה אותיות שם האמא "ואלירי". ואיך ה' עשה את הנס הגדול הזה? "זכור לעולם בריתו", הוא זכר שהיתה שמחה בברית של הבן שלה, ולא רצה שתהיה דאגה ועצבון בזמן הפדיון של הבן הבכור, לכן ה' עשה להם נסים ונפלאות.

תוכנת רבותינו ללומד

התוכנה נבנתה כדי לתת מענה לצורכי הלומד המחפש מאגר ספרים רחב המאפשר איתור והעתקת קטעי טקסט לצורך לימוד או כתיבת חיבורים תורניים. בבניית התוכנה הועסקו טובי המומחים שהביאו את יכולת החיפוש בה למהירות ודיוק מקסימאליים, עם זאת, ניתן משקל רב לפרקטיות, לסדר ולנראות התוכנה.

- יכולת חיפוש מהירה
- שיטת חיפוש מהפכנית
- עולם של דיוק
- איתור מראה מקום
- מאירת עיניים
- פרקטיות
- מאגר ר"ת ענק

תוכנת רבותינו לעורך

יוצרי התוכנה, עמלו שנים רבות בכיתוח ובשכלולה של התוכנה, בכדי לאפשר לעורך התורני חיטוט של אלפי שעות עבודה. התוכנה ידידותית חכמה ופשוטה לתפעול, ומתהדרת בתוספים אדירים שלא היו קיימים מעולם!

- סנכרון עם ה-Word
- סיקול טעויות ובדיקת מהימנות ציטוטים
- מערכת קיצורי דרך
- עוזר העתקות
- בדיקת ציטוט מול מקור
- פענוח ר"ת מתוחכם
- סיקול טעויות ה'דומות'
- תכנית גיבוי אוטומטית ובדיקת
- הטמעת מראה מקום
- תוספים לעריכה
- סנכרון עם הרשת

רבותינו!

רבותינו!

תוכנת 'רבותינו' במבצע חסר תקדים
שבוע הספר התורני יום ראשון י"ג סיון - יום ראשון ד' תמוז תשע"ט

הגרלה על מחשב 'Asus 15.4' מתנה!*

60% הנחה

שדרוג חינם אלפי ספרים חדשים!

עמדות התנסות בתוכנת 'רבותינו':

יחשלים מרכז יחשלים	יחשלים חתמה	יחשלים חתמה	יחשלים חתמה	יחשלים חתמה	יחשלים חתמה
ח' אבן עזר 21/19 ט"ו 052-7612775	ח' ירושלים 10	ח' ירושלים 10	ח' ירושלים 10	ח' ירושלים 10	ח' ירושלים 10
053-3171557	052-7661469	ח' ירושלים 26	054-8465877	054-8465877	054-8465877

04-6000-556
rabotenu.co.il | rabotenu@rabotenu.com

רוצה להכיר יותר את 'רבותינו'? אתה מזומן לדינס לאתר או לפנות אלינו בדוא"ל ונשלח אליך פרופקט מורחב, חוברת הדרכה מפורטת (בעברית ובאנגלית), סרטונים, כתבות ועוד...

ברכות לבביות נשלח אל מעלת מורנו ראש המוסדות, אשר נושא משאם על לכו הטהור במסירתו, מרבה תורה בישראל, **הגאון ר' חנואל הכהן שליט"א** עם הולדת נכדו הי"ו **בשנת 2011**, בן לחתנו הרה"ג יצחק מוסאי שליט"א. יה"ר שהברכה תמשיך לשורות במעונו, ויראה עוד נחת ואושר וכל טוב, וזכה הקב"ה להמשיך להגדיל תורה בארץ ובתפוצות, אמן. כעתירת רבני ותלמידי המוסדות, חברי מערכת העלון ורבות קוראיו.

למען השבת לא אחשה. נאום השבת

(מיום י' באלול התשע"ו)³⁹

ככל שהמקור קדום - כך הוא יותר חזק!

יט. אמרתי בשיעור שכשאנחנו מחפשים איזו שאלה בהלכה, וכל מי ששואלים אותנו שאלה אז הוא מחפש במקורות, בבן איש חי או בכף החיים או בספרי הרב עובדיה ע"ה, ואם לא מצא אז מחפש עוד לפני כן בספרי הרב חיד"א, וכן מחפש את מרון הש"ע, את הרמב"ם, את הגאונים, את הפוסקים ואת הגמרא. **כי אצלנו כמה שהמקור יותר קדום, כך הוא יותר חזק!** אבל אצל החילונים אין דבר כזה, כל דור יש לו דעות משלו. למשל, בן גוריון אמר שאם יוכל לגרש את כל הערבים אז הוא יוציא אותם⁴⁰, אבל היום מי שיעלה על דעתו לומר את המלה הזאת "טרנספר" יוקיעו אותו ויאמרו לו: טפס, סכל, זעזעני, חצוף, ימני, משיחיסט... וכל הדברים האלה, למה? כי העולם משתנה, **ואצלם לא מתחשבים בדעה של הקודמים.**

ולכן אם נבוא היום ונאמר להם: הרי מאיפה נבעה כל ההשכלה הזאת וכל החילוניות הזאת שיש היום? מספריהם של יהודי לייב גורדון, "שלום עליכם", מגדלה מוכר ספרים, "אחד העם" אשר גרינצברג, ביאליק, שלונסקי, פרונסקי, צ'רניחובסקי, אלטרמן, ברוורמן וכו'. והנה תראה להם **שאותם אלו בעצמם כתבו בספרים שלהם שהשבת היא מתנה כ"כ יקרה לישראל**, וכמו שכתוב בגמרא בביצה (פ"ט ע"א): "אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיע אותם." אז תראה להם שכן אומרים הסופרים החילונים שלהם מלפני מאה שנה: **"יותר ממה שישראל שמרו על השבת, השבת שמרה על ישראל"**⁴², ואמר את זה אחד העם שהוא בעצמו חילוני, **אבל הוא הרגיש את האמת הזאת!**

חילול השבת בפרהסיא - גט לבורא עולם!

כ. ידוע שביאליק היה מעשן בשבת, אבל הוא עשה איזו "שבת תרבות" בתל אביב שהיה מדבר שם על השבת, והוא כתב שירים על השבת: "החמה מראש האילנות נסתלקה, בואו וצא לקראת שבת המלכה"

(את השיר הזה ראיתי בחו"ל לפני ארבעים-חמשים שנה). ופעם אחת היה מישהו שהיה לו חנות מצלמה בירושלים וקראו לה "צלמניה"⁴³, והיא הייתה פתוחה גם בשבת. ובחלון הראווה שם הייתה מתנוססת תמונה של "המשורר הלאומי" ביאליק. וכשביאליק ראה את זה שלח לו מכתב חריף ואמר לו: או תוציא את התמונה שלי או שתטור בשבת, אבל אל תפתח את החנות לראווה של שרצה להשתלש על המדינה כולה ואומר "אני הרבון של החלון, אל תעשה דבר כזה!"

(ראיתי את זה בעלון "גנזי המלך" של רבי אהרן יצחק). אבל מה אכפת לזו? אלא כי גם הוא עצמו הבין:

41. וכך היו שרים בחוץ לארץ: "בן גוריון חלף ימין, יטרד גמיע למסלמין", שבגוריון נשבע שבועה לגרש את כל הערבים (אבל אני לא יודע אם זה נכון או לא).

42. הפתגם הזה ידוע ומפורסם. וכתב לי פעם רבי אברהם קורמן ז"ל שהפתגם הזה מובא בשו"ת של הרב פיינשטיין בשם "חז"ל", אבל זה לא חז"ל.

43. היום הם כבר ודקו את המלה הזאת, למה? כי כפי שכתבתי בפרשת ויצא כתוב: "ורחל לקחה את התרפים ותשמן בכר הנגל" (בראשית ל"א ל"ד), והתרפים של התרפים זה "צלמניא". אמנם הם כתבו "צלמניה" הנו"ן בחיריק ובסוף ה"א, אבל מי ישים לב להבדל שהנו"ן חיריק או פתח ובסוף אל"ף או ה"א? הרי יתה לא מבטא את זה, ולכן הם החליפו את השם.

כפייה חילונית לחלל שבת

טז. במוצאי שבת דברתי על חילול שבת, והיה לי הרבה מה לדבר אבל לא הבינו אותי, אז אני אסביר בפשטות. "מיון שניתנה רשות למשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע" (ב"ק ס"א), וכשעושים חילול שבת בפרהסיא שלא נעשה עד כה, ואמנם שיש אוטובוסים שנוסעים קצת לפני צאת השבת וכבר צעקו על זה ואין מושיע, אבל באופן כללי החנויות סגורות בשבת, והיום רוצים לפרוץ את הפרצה הזאת ולפתוח לכלום, כל דכפני ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח, אל תקרי: "ייתי ויפסח" אלא "ייתי ויפתח...". הם גם לא חושבים טיפה, שב"ה יש מאות ואולי אלפי יהודים בתל אביב שרוצים לשמור שבת, ועד כה שמרו שבת והלכו לבית הכנסת ואח"כ הלכו הביתה, וגם אם לא הלכו לבית הכנסת אבל עשו סעודת שבת וישבו בשמחה עם המשפחה שלהם ועם האשה והילדים, **ועכשיו כופים עליהם "בכח"**. אומרים שיש כפייה דתית, אבל זו כפייה חילונית (כח - ר"ת כפייה חילונית!) כי כופים אותם בכח שיפתחו בשבת, מה לעשות? אחרת לא יעמדו בתחרות, אז אין להם לא חול ולא שבת, אין להם מנוחה ואין להם שלום. והכל בשם החוק המשונה שכל ראש עירייה יכול לעשות מה שרוצה.

ול זה גורם חרון אף! וחרון אף של בורא עולם אין לנו הסבר להבין אותו, אנחנו לא מנהלי חשבונות שלו, הוא יכול לעשות מה שהוא מחליט, "הוא ואחד ומי ישיבנו, ונפשו אותה ויעש" (איוב כ"ג א').

מה חרי האף הגדול הזה?

יז. ראינו בשואה ששה מליון יהודים (ויש אומרים אפילו קרוב לשבעה מליון) הלכו בעוונותינו הרבים. ואנחנו יודעים שהיו ביניהם מאות אלפים אנשים כשרים שישמרו קלה כבחמורה, לא נגעו ולא פגעו בזבוב שבקיר, ויש ביניהם מליון וחצי ילדים שעוד לא עשו שום חטא. אז מה קרה? מה חרי האף הגדול הזה? ההסבר הוא, לפי מה שקיבלנו ומה שמסתבר: בברלין בירת גרמניה לפני 200 שנה קמו "המשכילים" שנקעה נפשם מחוקי התורה⁴⁴, והתחילו בתרגום התורה לגרמנית, אולי היה אפשר להחזיר אותם בשבועה אבל לא החזירו אותם, והחזירו את התרגום הזה. אבל מי שתרם לא היה יכול לעצור את כדור השלג, וחלק מבניו הלכו בדרך אחרת וחלק מתלמידי התנצרו. כך התחילה הרפורמה, הקונסרבטיבים, ההתבוללות וההשכלה. ולא היה מישהו שיעמוד בזמן השואה ויאמר: רבותי, תעצרו! ויש בודדים שניצלו.

לא מדבר על אדם פרטי אלא על האומה כולה

יח. כשאנחנו עושים להכעיס, אנחנו לא נברח מפני הקב"ה. "אנה אלך מרוחך, ואנה מפניך אברח" (תהלים קל"ט ז), לא יעזור כלום, לא ראש הממשלה, ולא ראש בג"ץ, ולא מי שרוצה להשתלש על המדינה כולה ואומר "אני הרבון של המדינה", שום דבר לא יעזור! יש למעלה מי שמסתכל על הכל, מי שמשקיף וצופה ומביט עד סוף כל הדורות. ולכן אנחנו חייבים לדבר מה זה שבת, "הוכח תוכיח" (ויקרא י"ט ט"ז). ואנחנו לא מדברים על אדם פרטי אלא אנחנו מדברים על האומה כולה, איך תיראה מדינת ישראל כאשר שבת וחול אותו דבר?!

39. הדברים דלהלן נערכו מתוך דברי מרון רבנו שליט"א בשיחתו השבועית ביום שני בשעה 21:00 בערב ברדיו "קול ברמה". בדבריו ביאר והסביר רבנו את הדברים שמסר בשיעורו במוצ"ש (ה' באבול התשע"ו) שנדפסו בעלון 29. ואף הטעימם והרחיבם בטוב טעם ובסגנון שיתאים ויובן גם ליהודים חילוניים שרוחקים עדיין משמירת תורה ומצוות, כפי שיראה הרואה ומצוה לפרסם. תודתו למערכת "תד המאיר" על הסיוע בעריכת הדברים. הדברים הובאו אז בעלון הנ"ל וכתע נדפסו שוב כאן לחיזוק חומת השבת.

40. הם כתבו בפירוש בספריהם: "אם דור אחד אי אפשר לו לקיים את המצוות של התורה, ופרקנו עולה מעל צווארנו", לא פחות ולא יותר! זה כתוב בשו"ת "בשמים ראש" (פי ר"א). המחבר של ספר "בשמים ראש" הוא מזויף, חצי משכיל חצי חכם, והוא מייחס תשובה כזאת בשם הרא"ש! היעלה על הדעת שרובנו אשר יכתוב מלה כזאת "פרקנו עולה של התורה מעל צווארנו"? הוא לא כתב את זה ולא אמר את זה מעולם, אלא את זה כתב אדם שהיה קרוב בדעותיו למשכילים. אבל זו הייתה אז הרוח הכללית.

שיש הבדל בין מחלל שבת בפרהסיא למחלל שבת בצנעה, ובצנעה בעוונות הרבים יש כאלה, אבל בפרהסיא זה גרוע פי עשרה ופי מאה ופי אלף, כי פירושו של דבר שנתנו גט לבורא עולם שיעזוב אותנו, כי באנו לארץ שלך על מנת "להיות עם חופשי בארצנו"...

אנחנו לא יודעים ולא מבינים ששום דבר לא יעזור לנו. אמנם אמרו חכמים שבית המקדש השלישי לא ייחרב, ואנחנו בטוחים בדבר הזה שלא יקרה חרבן ח"ו, אבל נסיונות ועונשים לא נוכל לברוח מהם!

אין אפשרות של התנתקות, לעולם!

כא. ראינו כמה פעמים שכל מי שנלחם בשבת קיבל את העונש שלו! אהוד ברק שבזמנו עשה את ה"משחן", כמה זמן נשאר על ממלכתו?⁴⁵ פחות מכולם רק שנה ורבע! והוא זה שאמר: "אני ראש ממשלה של כו-ו-ו-לם"... ובזמנו היה המשחן הולך ונוסע דוקא בליל שבת, כי בליל שבת העולם נחים (פחות או יותר) אז המשחן הזה היה כרוך באלפי חילולי שבת, ויצאו לפניו כמו שיצאו בזמנו על העגל, "וישתחו לו ויזבחו לו", "וירא את העגל ומחולות" (שמות ל"ב ח-י"ט), ואמר: הנה השתחררנו מהשבת, "בן פורת יוסף", איזה יופי! השתחררם מהשבת? אתם יכולים להשתחרר מהתורה? לא תוכלו להשתחרר! שום דבר לא יעזור לכם!

הרמב"ם כותב בגארת תימן: "זאת התורה לא ימלט ממנה איש מבני יעקב לעולם, הוא אז זרעו אז זרעו זרעו, ירצו או לא ירצו". זאת אומרת: יש כמה יהודים נטמעו והתבוללו באומות, וכבר לא יודעים שהם יהודים. בזמן היטלר ימ"ש אמר: מי שהוא דור רביעי שהתנצר, עדיין דם יהודי בעורקיו, וילך ישר לכבשונות לאשוויץ. ככה זה, שהרי התורה אומרת: "פקד עון אבות על בני ועל בני בנים על שלשים

44. "למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל" (דברים י"ז כ"ג, "בקרב" יש שם אותיות "ב"ק-ב", ויש סיכויים שאולי הוא יחזור עכשיו להיות ראש ממשלה אם יוריד את הכסס וכדו'...

שבת בוגרים
כסא רחמים

הסטוריה!

פרשת חוקת
ג' בתמוז התשע"ט
מלון ניר עציין

להשתתף בהשתתפות מרנן ורבנן רבני הישיבה

050-4181911 | 03-6714856

שילחם בשבת - השבת מחזירה לה!

השבת תובעת את עלבונה!

כה. השבת אין לה כח, אבל היא תובעת את עלבונה. צריכים לכבד את השבת! גם מי ששומר שבת צריך לדבר וצריך למחות. מי שהבין הבין, ומי שלא הבין זה בעיה שלו, אנחנו לא חייבים להסביר מה שכתוב בתורה: "מחלליה מות יומת" (שמות ל"א ט"ד), כך צריך להיות. צריך לדעת שצריכים לשמור שבת, לכבד את השבת, ולא להלחם בה. השבת הזאת היא המתנה הכי נפלאה שיש בעולם כולו, שאומות העולם קינאו בנו ועשו משהו דומה, או ביום ששי או ביום ראשון, אבל כל הרעיון כולו לקוח מהתורה, לקוח מעם ישראל, לקוח מהקב"ה. לכן לא לעשות כדבר הזה!

כל אחד ואחד בינו: מי שילחם בשבת, אח"כ יקבל את העונש. לכן כדאי לנו להתחזק, לחזור בתשובה ולכבד את השבת. בערב שבת לפני כניסת שבת יעשו "צפירה" גם בתל אביב כמו שעושים כאן בבני ברק, ואז אתה מרגיש את האוירה של השבת, חצי שעה לפני השקיעה יש לך פיוטים, פעם פיוטים אשכנזיים ופעם פיוטים ספרדיים, פעם "כי אשמרה שבת" ופעם "שלום עליכם" בכל נוסח שהוא, ופעם כל מיני שירים. העיקר שיבינו שיש כאן שבת, שהמדינה שלנו לא תהיה כמו כל מדינה.

אומות העולם קילקלו אותנו

כו. כתוב ביחזקאל: "העוולה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן, חי אני נאם ה' אלקים, אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה, ובחמה שפוכה אמלוך עליכם" (י"ב-ל"ג), מלים קשות מאד. בואו נחסוך ונעקוף את הדבר הזה, ונשמור את התורה כמו שצריך, באהבה, בחיבה, בלי שנאה, בלי שנאת חנם, כי כל המדות הרעות הם לא שלנו, הם שאולים מאומות העולם, היינו אצל אומות העולם אלפיים שנה כמעט, ולמדנו מהם את כל המדות הרעות, למדנו להיות עקשנים, להלחם בטנתנות רוח וכו', נפסיק את זה ונחזור בתשובה, ונזכה לשנה טובה ומבורכת.

124, זה גימטריא "הודו לה" כי טוב". על מה הודו לה? על שהחנינו קרס? לא! אבל שימו לב אם החנינו היה קורס בעוד חודש חודשיים כשהוא היה בנוי, כמה מאות אנשים היו נקברים באדמה ולא נודע מקום קבורתם, אז ה' עשה שיקרוס בבנייה בהתחלה וחמשה שבעה פועלים מי שמת ומי שנשאר בחיים ומי שפצוע, אבל זה חסד לעומת מה שהיה יכול להיות. מסתבר שזו התראה מן השמים, אדם חייב לדעת שלא תעשה מה שתראה! הכל בא בחשבון, "ודע שהכל לפי החשבון" (אבות ד' כ"ד).

חודש אלול זה הזמן להתחזק ולחזור בתשובה!

כד. אנחנו נמצאים בחודש אלול, ובחודש אלול צריכים לחזור בתשובה. כל אחד יחזור במה שאפשר, אתה נוסע בשבת? תדחה את הנסיעה למוצאי שבת, ליום שלישי אחר הצהריים. אבל בשבת תשאר בבית, ואפילו שבבית אתה לא כ"כ שומר אבל לפחות אתה לא עושה בפרהסיא! ולכן אדם ישב בבית בליל שבת, ולא יסע ויסתובב, תלך לבית הכנסת ותשמע "לכה דודי"⁴⁵. היום יש יהודים בעוונות הרבים שלא רק שלא יודעים "לכה דודי" אלא גם פסוק "שמע ישראל" לא יודעים, ועוד הם מתפארים בזה שהם כמו גוים אמיתיים, אבל בשביל להיות גוים אמיתיים לא חייב לגור בארץ ישראל, שהיא מלאה מלחמות ומלאה ג'יהאד, "בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר" (דברים כ"ח ט"ז), לכו לכל העולם הרחב.

צריכים להבין שלא לעשות דברים להכעיס, כי אם ח"ו מוסיפים ומוסיפים אז "ויספ עוד" עוד עונש. הנה "עמוס 6" שבודאי לא עשו אותו בשמירה מעולה על השבת כמו "עמוס 2", אז "עמוס 2" ששיגרו אותו לפני 13 שנה הוא ממשיך לעבוד טוב, אבל "עמוס 6" קרס מההתחלה, וחצי מליארד דולר הלכו לאיבוד, למה הלכו לאיבוד? כי מי

45. הרצל כתב ספר "אלטנוילנד", "ארץ ישנה חדשה", ותירגמו את זה בעברית "מדינת היהודים", ראיתי ציטוט מזה בחוץ לארץ. אמר. יהיה לנו ביהמ"ק (מה מניין מכות המקדש הבן אדם הזה...), ושם ישירו בליל שבת "לכה דודי". מהשיר "לכה דודי" שחובר לפני 400 שנה עד בית המקדש שנחרב לפני אלפיים שנה, הכל אצלו הולך ביחד...

ועל רבעים" (שמות ל"ד ז), לכן אי אפשר לברוח מהתורה! ומה קרה למשחן האומלל הזה? כשהגיע ליעדו פתאום "עשה שבייתה" ולא רצה לעבוד, ושום דבר לא עזר, וכל גדולי הטכנאים אומרו שהמשחן הזה לא שוה, איך אומרת הגמרא (בכורות ח' ע"ב)? "היינו מנא דלא שוי חביליה", כלומר זה הכלי אינו שוה את הטיפול בו, הוא לא שוה כלום ותזרקו אותו לפח, וכל הסערה והשמחה הגדולה שהיתה לחילונים נרגעה.

לולא התורה לא היינו חוזרים לארץ

כה. צריכים להבין: יש כבוד לתורה, לולא התורה לא היינו חוזרים לכאן, לולא השבת לא היינו יהודים בכלל, לולא השבת נטמענו! איך אפשר להסביר את הפלא הזה שכל אומות העולם שהיו פעם עברו מן העולם, ולא שהיה חסר להם משהו, כי הם היו ענקים והיו גיבורים והיו חכמים. אומרים שבבבל העתיקה נקבעו החשבונות של האסטרונומיה, ובמצרים ג"כ היו חכמים גדולים, היו כאלו שבתו את הפירמידות בחכמה רבה שעד היום מגלים רק אפס קצהו, והיו יודעים לחנוט מתים שעד היום אף אחד לא יכול לחנוט בצורה כזאת, "ועמם תמות חכמה" (נ"פ איוב ב' ב). אבל היום איפה מצרים העתיקה? איפה בבל? איפה עמון? איפה מואב? אשרו שהגלתה לנו עשרה שבטים שהיום בקושי מוצאים מהם כמה בודדים, איפה אשרו הזאת? נגמרה! מי שפוגע בעם ישראל, בסופו של דבר מקבל את שלו!

אבל איך העם שלנו החלש ביותר החזיק מעמד? ולא רק שהחזיק מעמד אלא גם חוזר לארץ אבותיו ומדבר בשפת התורה, כאילו רק אתמול היינו כאן. כשאתה מדבר בשפת התורה, אתה מדבר בשפת הנביאים, אתה קורא חומש, אתה קורא רש"י, אתה קורא הלכות, אתה חוזר למה שהיינו. זה הכל בכח התורה! ועכשיו שנבוא להתמרד בתורה? אנחנו עושים את המשגה הגדול ביותר!

החסד שבדין - "הודו לה" כי טוב"

כג. ובאו בבת אחת, הקריסה של החנינו והפיצוץ של "עמוס 6". תראו את המלה "חנינו" כמה עולה בגימטריא? "

ספר

שונה הלכות

לעילוי נשמה

לברכה

להצלחה

הלכה יומית לברכת

בא לשמח את יקירך!

ניתן לבחור עמוד של הלכה יומית בתאריך המיוחד לכם להנצחה או לברכה בספר "שונה הלכות" הנדפס על ידי המוסדות. הספר מופץ באפלי עותקים ומחולק חינם לבתי כנסת וישיבות בארץ ובחו"ל.

לחסירת שמות יקירכם התקשרו: 052-7130554 | 08-6727523

בשורה טובה לשוחרי התורה

מכון "ארח צדיקים" שע"י מוסדות "חכמת רחמים" יוצא במבצע ענק לזכות את הרבים שילמדו בספרי מן רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל ושאר ספרי המכון.

ניתן לרכוש את הספרים במחיר מוזל ולהקדישם להצלחה או לעילוי נשמת, ואנו נחלקם לישיבות, כוללים ובתי מדרש שילמדו בהם.

בכלל ספרי המכון:

"שו"ת שמחת כהן" על ד' חלקי השלחן ערוך, "גרש כרמל" על הלכות גיטין, "פרחי כהונה" על הש"ס, "תורת רחמים" על התורה, "ויזרע יצחק" על התורה למרן רבי יצחק טייב ראב"ד תוניסיה, "מאורות נתן" שיטה נפלאה על מסכת בבא מציעא ממרן רבי נתן בורגל זצ"ל ראב"ד רב"ד תוניסיה לפני כ-150 שנה, ספרי "ברכת ה' וזכות יצחק" על סדרים זרעים, מועד ונשים, למרן הגאון ר' סאסי הכהן יהונתן זצ"ל ראב"ד גר"ב לפני כ-130 שנה ומביא שיטת "העיון התנוס" לגר"ב, ספרי מון רבי שלום הכהן זצ"ל אביו של עמוד ההוראה מרן רבי משה כלפון הכהן, ועוד.

הדרך הטובה לעשות נחת רוח לקרובי משפחתכם

לפרטים והזמנות: 08-6727523 | 0504174471 (בבקר משעה 1:30-8:30 ובערב משעה 22:00-20:30)

ישיבות וכוללים שאין להם את ספרי המכון ומעוניינים לקבלם יפנו גם למס' הנ"ל.

עורך: הר"ן ר' **שמול עידאן שליט"א**
 תשובה ניתן לענות **בקר בית נאמן**
 079-9270505 שלוחה 23.
 בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (חובה לציין שם וכתובת)

התמונה באדיבות רבי רחמים נמני נ"י, שליח חב"ד בת"א.

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים
 מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א
 לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

גליון 123

או בתמונה?

הלכה נאמנה

הלכות ראש חדש

א. אם שכח לומר בראש חדש "יעלה ויבוא" בערבית אינו חוזר גם בלילה הראשון וגם בלילה השני, וזו גמרא מפ'רשת (ברכות דף ל' עמוד ב'), למה? כי אין מקדשין את החדש בלילה, אבל בשחרית ובמנחה חוזרים, ובברכת המזון אין חוזרים, למה? הגמרא (שם מ"ט ע"ב) אומרת "דאי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל", כלומר אם אתה רוצה אתה אוכל ואם אתה רוצה אתה לא אוכל. איך אפשר שלא לאכל? הרי אסור להתענות בראש חדש. אלא התוספות (שם בדיבור המתחיל דאי) מסבירים שהפנה שלא חיב לאכל פת [לחם], כי הוא יכול לאכל דברים אחרים, אבל בשבת צריכים לאכל לחם גם בסעודה של הלילה וגם בסעודה של הבוקר, אבל בראש חדש לכל הדעות אינו צריך פת, ולכן אם שכח "יעלה ויבוא" לא חוזר. (ובסעודה שלישית מהלקת האם צריך לאכל פת, ולכן אם אדם שכח "וצה והלויצנו" בסעודה שלישית אין צריך לחזר, ואמנם צריך להזהר שלא לשכח, אבל אם אדם שכח אינו חוזר, כי אולי הלכה כהאמרים שסעודה שלישית אינה צריכה פת [אף שלהלכה יש להקדים סעודה שלישית בפת אם לא שבע ביותר, פמבאר בשלחן ערוך סימן רצ"א].

ב. ביעלה ויבוא אומרים: "זכרנו ה' אלקינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה", והעולם נוהגים לומר "אמן" אחרי זכרנו ה' אלקינו בו לטובה ואחרי ופקדנו בו לברכה. אבל לא עושים ככה, אלא אומרים "אמן" פעם אחת על שניהם, וככה מובא בכף החיים (סימן תכ"ב אות א') בשם ספר "תולעת יעקב" לחכם מקבל ידוע (קרוב לזמן מן להבית יוסף) ש"זכרנו" זה לגברים ו"פקדנו" זה לנשים, לכן לא מפרדים ביניהם, אלא אומרים ביחד "זכרנו ה' אלקינו בו לטובה - ופקדנו בו לברכה". וככה היה המנהג בתנ"ך שאין עונים פעמים "אמן", אלא אחרי שאומרים "ופקדנו בו לברכה" עונים אמן, ואני לא דעתי למה עושים ככה, עד שמצאתי את הדבר הזה בכף החיים. וככה נכון. (גליון 69 אותיות ל"א, ל"ב, ל"ד, מ"ד).

ידע ידע

א. רבי מנחם ריקאנטי חי לפני שבע מאות שנה בדורו של הרשב"א. פנר'א הוא היה באיטליה, פי עיר "ריקאנט" היא באיטליה. (גליון 83 הערה 29).

ב. רבי אליהו בחור הוא חכם מדקדק אשכנזי שחי באיטליה לפני 500 שנה, והוא עבר את גיל 80, ונפטר בשנת ש"ט [לפני ארבע מאות ושבעים שנה]. היה לו חוש הומור מיחד במינו, והוא אמר: "מי שיש לו קשיות על הספרים שלי, או שיבוא אלי למעלה (כלומר אחרי פטירתו) או שיחכה עד שאני ארד אליו ואשמע את הקשיא...". והוא כותב את זה בשירה ובזמרה (בהקדמתו לספר התשבי, בנד"מ עמ' ב'-ג'). בספר שלו "התשבי" יש 712 מלים מלשון חכמים, וספר "מתרגמן" שמביא מלים בארמית שספר הערוך לא הביא אותם, וספר "הבחור" שיש בו כללי הדקדוק, והנודע ביהודה (בהסכמתו שם) אמר שפדאי ללמד בספר הזה כל יום חצי שעה עד שעה, (הנודע ביהודה ידע דקדוק, ולא כמו שאומרים שהוא לא ידע את זה, אלא שמרוב ענוה הוא פתב: "אני לא למדתי מספיק"), והגר"א כתב על פיו כללי הדקדוק. (והביא"ו קתב ספר הערות על ספר התשבי, ואיך קרא לו? "ערוך אור", מה הפונה? אלא תשבי זה אליהו הנביא, וכתוב עליו "ואזר עור אזור במתניו" (מלכים ב' פרק א' פסוק ח') והביא"ו החליף את האל"ף של אזור בע"ו, ואת הע"ו של עור באל"ף, ונעשה "ערוך אור". כל השפה שלו מיחדת במינה). ויש לו לר' אליהו בחור גם הגהות וקרות על ספר השרשים של הרד"ק (רבי דוד קמחי). (גליון 69 הערה 1, וגליון 67 הערה 14, וגליון 85 הערה 18).

למען הספור

היתה ערה שנקראת "סאראנוסא", שהיה שם יהודי אחד שפרש ויצא לתרבות רעה (המנא לציול), קראו לו "חיים שמאי", והוא הלך והלשין למלך, ואמר לו: פעם בשנה מוציאים לכבוד ספר תורה, אתה חושב שזה באמת ספר תורה? הוא ריק, שאל אותו המלך: "מאיפה אתה יודע?" אמר לו: "אני הייתי אתם, וראיתי שהם מוציאים את הקלף יום לפני שאתה בא, ואתה בא ושומע שעושים בשבילך כבוד, הם משחקים בך". אמר המלך: "אם ככה, אבוא בהפתעה עוד שובע לראות את זה". הודיע להם שבשבוע הבא המלך בא עוד פעם לשכונת היהודים. היו שם שנים עשר ספרי תורה, ומוציאים אותם מכל פתי הכנסת לכבוד המלך. והם עשו כרגיל, הורידו את הקלף מהספרי תורה, והשאירו רק תיקים ריקים, ("פלים ריקים אל תמעיטי", (מלכים ב' פרק ד' פסוק ג)). אבל באותו לילה גורלי, השמש של בית הכנסת חלם שגא משהו ואמר לו: "קום מהר ותחזיר את קלף ספר התורה למקום שלו, זו סכנה". ונא בחלום גם לכל השמשים בבית הכנסת, והזהיר אותם על זה. ובבוקר אמרו: 'אם כלם חלמו ככה, סימן שזה אמת', והחזירו הכל למקום. למחרת המלך אמר להם: "תפתחו לי את התיקים של ספר התורה שלכם, לראות תורת משה רבנו..." הרבנים שם פחדו, כי לא ידעו ממה שיעשו הגבאים. מיד המלך צוה לאחד מעבדיו שיפתח אותם, והמלך רואה בכלם את קלף ספר התורה, וכלם פתוחים במקום אחד ומיחד, בפסוק: "ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם פי אני ה' אלהיהם" (ויקרא פרק כ"ו פסוק מ"ד). כמנהג זה חזק את הלב, זה היה בחדש שבט בשנת חמשת אלפים קס"ג (בין גרוש ספרד הראשון שהיה בשנת קנ"א, לגרוש ספרד השני שהיה בשנת רנ"ב). (גליון 113 הערה 3).

חידה

בעגלה ואינו תינוק (וגם אינו חתן...)

תשובה לחידה נמצאת בעלון תנוכי
 תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת) נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

פתרונות מאילן קורס:
 מתרון החידה: בעגלה ואינו תינוק, "מסובים כחוננים בעגלת אש בשמים ובארץ" (כלשון רבנו האיט"א מלכות, על הנסיעה הנוחה בימינו ברכבות וכדומה).
 הווכח: מאור אהרונב - בני ברק

מתרון מי בתמונה: האנר"ר משה יהודה שלינגר שליט"א ראש ישיבת קול תורה והגאון ר' יוסף אליהו שליט"א (בן מרן הראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל), עם רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א. הווכח: יוסף חיים מורחי - ירושלים (שכונת רמות).